

Datum: 19. 6. 2014

U-I-246/13-19

Ustavno sodišče Republike Slovenije

Beethovnova 10

1000 LJUBLJANA

ZADEVA: **Odgovor k mnenju Državnega zbora Republike Slovenije o zahtevi Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS) in Sindikata delavcev trgovine Slovenije (SDTS) za oceno ustavnosti 4. in 5. odstavka 27. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2, Uradni list RS, št. 96/2012) z dne 15. 5. 2014**

Predlagatelja zahteve za oceno ustavnosti (v nadaljevanju predlagatelja) vztrajava pri dosedanjih navedbah, glede na mnenje Državnega zbora Republike Slovenije pa navajava:

Državni zbor Republike Slovenije zmotno meni, da predlagatelja zahteve za oceno ustavnosti pravzaprav izpodbija prehodni 394. člen ZPIZ-2, ker vanj niso vključene kategorije zavarovancev, ki so vključeni v obvezno pokojninsko zavarovanje na podlagi prostovoljne odločitve in plačevanja prispevkov. Predlagatelja sva namreč povsem jasno zahtevala oceno ustavnosti 4. in 5. odstavka 27. člena ZPIZ-2 v povezavi z definicijo instituta pokojninske dobe brez dokupa v 23. točki 7. člena ZPIZ-2. Pri tem se Državni zbor RS sklicuje tudi na enako predpostavko Vlade Republike Slovenije v njenem mnenju z dne 19. 5. 2014 o zahtevi obeh predlagateljev.

Predlagatelja tudi ne zahtevava prehodnega obdobja za postopno izzvenevanje pokojninske dobe pridobljene s prostovoljnim vstopom v obvezno zavarovanje po ZPIZ-1 (Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, Uradni list RS, št. 106/1999), kot to zmotno meni Državni zbor Republike Slovenije. Predlagatelja namreč ne oporekava takojšnji uveljavitvi nove definicije pokojninske dobe brez dokupa od 1. 1. 2013 dalje, ko je začel veljati ZPIZ-2, saj so po tem datumu zavarovanci seznanjeni s posledicami različnih opcij za vstop v obvezno pokojninsko zavarovanje po ZPIZ-2. Meniva pa, da ZPIZ-2 ne sme retroaktivno spreminjati statusa pokojninske dobe vplačane in s tem pridobljene pred 31. 12. 2012 tako, da se ta šteje za pokojninsko dobo z dokupom namesto za pokojninsko dobo brez dokupa. Po ZPIZ-1

je namreč obdobje prostovoljnega vstopa v obvezno pokojninsko zavarovanje štelo kot brez dokupa.

Predlagatelja opozarjava, da ZPIZ-2 način upoštevanja pokojninske dobe, pridobljene pred 31. 12. 2012, ureja v 129. členu, kjer določa, da pokojninska doba, ki je določena kot pogoj za pridobitev in uveljavitev pravic iz obveznega zavarovanja, obsega med drugim tudi čas, prebit v obveznem zavarovanju do uveljavitve ZPIZ-2. To, po mnenju predlagateljev, pomeni, da se pokojninska doba, pridobljena do 31. 12. 2012, ki se je štela kot pokojninska doba (brez dokupa) po ZPIZ-1, enako šteje tudi po ZPIZ-2, torej kot pokojninska doba brez dokupa. Določilo 4. odstavka 169. člena ZPIZ-2, ki ga navaja Državni zbor Republike Slovenije, da se pokojninska doba, ki vpliva na odmero pravic, ugotavlja po določbah ZPIZ-2, se nanaša na postopek uveljavljanja pravic. Za obdobje veljavnosti ZPIZ-1 ne more za nazaj določiti pokojninske dobe, kakršne v ZPIZ-1 sploh ni bilo.

Državni zbor Republike Slovenije v svojem odgovoru opozarja, da definicija zavarovalne dobe v 42. točki 7. člena ZPIZ-2 določa, da se v zavarovalno dobo všteva obdobje obvezne in prostovoljne vključitve v obvezno pokojninsko zavarovanje ter, da je v 1. odstavku 27. člena določeno, da za pridobitev pravice do starostne pokojnine zadošča starost 65 let in 15 let zavarovalne dobe. Postavlja tezo, da torej ta temeljni pogoj za pridobitev pravice do pokojnine na enak način upošteva obdobja obvezne in prostovoljne vključitve. S tem pa nehoti potrdi, da preostale tri kombinacije upokojitvenih pogojev v 27. in 29. členu ZPIZ-2, po katerih se upokoji velika večina zavarovancev, ta obdobja dejansko pomembno različno upoštevajo tako glede potrebne upokojitvene starosti kot glede višine pokojnine.

Državni zbor tudi zmotno meni, da bi zadoščalo, če bi 3. odstavek 27. člena res določal prehodni režim, v katerem bi najdlje do 31. 12. 2019 izzvenevalo štetje obdobja prostovoljnega vstopa v obvezno pokojninsko zavarovanje v pokojninsko dobo brez dokupa. Predlagatelja sva namreč zahtevala presojo ustavnosti prav za trajno štetje pokojninske dobe, pridobljene po ZPIZ-1 s prostovoljnim vstopom v obvezno pokojninsko zavarovanje, kot pokojninsko dobo brez dokupa po ZPIZ-2.

V svojem odgovoru z 19. 5. 2014 na odgovor Vlade Republike Slovenije z dne 24. 4. 2014 sva predlagatelja podrobno pojasnila, da je tudi ZPIZ-1 vseboval elemente višjega vrednotenja pokojninske dobe, pridobljene z delovno aktivnostjo v primerjavi s pokojninsko dobo, pridobljeno z dokupom pokojninske dobe. (Glej prilogo!) Pri tem sva opozorila na institut delovne dobe v ZPIZ-1 in predlagala, da delovna doba po ZPIZ-1 pridobi status pokojninske dobe brez dokupa po ZPIZ-2.

Državni zbor Republike Slovenije meni, da izpodbijane zakonske določbe ne pomenijo kršitve 155. člena Ustave Republike Slovenije. Pokojninska doba naj bi bila zgolj pravica v nastajanju in o njej se naj bi odločilo po predpisu, ki bo veljal v času uveljavljanja pravice. Pokojninska doba v skladu s 3. členom ZPIZ-2 res ni definirana kot pravica, pa vendar odločilno vpliva na pravico do upokojitve in odmere pokojnine. Ne le da odločilno vpliva na pravico, tvori njeno bistveno jedro. Drugačna obravnava pokojninske dobe pa lahko povzroči izvotlitev pravice same. Tudi za to se predlagatelja zahteve zavzemava, da se v obravnavanem primeru pravice v nastajanju obravnavajo enakovredno kot že dosežene pravice.

Ustavno sodišče se je že do sedaj pogosto srečevalo z vprašanjem posega v pričakovane pravice, najpogosteje pri odmeri pokojninske osnove oziroma limitiranjem višine pokojnin. Kljub temu, da gre za primere v katerih pobudniki niso uspeli (na primer v zadevah U-I-120/91; U-I- 93/93 ; U-I 31/96; U-I-223/96, ...) sva predlagatelja prepričana, da lahko sodišče, upoštevaje v zadevah zapisane standarde, in ob skrbnem tehtanju obstoja stvarnih razlogov in javnem interesu, pride do ugodne rešitve za predlagatelja.

Predlagatelja sva od vložitve zahteve na Ustavno sodišče prejela več deset klicev zavarovancev, v katerih nas ti dobesedno rotijo in prosijo, da po svojih najboljših možnostih pospešiva postopek pred Ustavnim sodiščem. Vsem je bilo pojasnjeno, da je hitrost postopka odvisna od Ustavnega sodišča, zato predlagava sodišču, da zadevo obravnava prednostno.

Predlagatelja zahteve še dodatno predlagava Ustavnemu sodišču Republike Slovenije, da odloči, da je potrebno delovno dobo po ZPIZ-1 v skladu s 129. členom ZPIZ-2 šteti kot pokojninsko dobo brez dokupa.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

Mag. Dušan Semolič, predsednik

Sindikat delavcev trgovine Slovenije

Mag. Ladislav Rožič, sekretar